

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I. Sermo XXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

si quis sanctus est ipse contaminabit ebrietate. Unde sacerdotibus qui sancti erant prohibebatur vinum quando tabernaculum ingrediebatur. Sicut patet *Leuitica. x.* ne in sanctitate contaminarent. Et promissis patet Quod licet omnibus sit vinum nocuum, tamen precipue regibus et principibus, sacerdotibus et sapientibus, continentibus et virginibus. Et est ratio, quia isti tenent magis esse sobrii et ratione vigere. Unde Hieronymus vocat vinum venenum. Epistola *xcv.* dicens. Sponsa christi vinum fugiat ut venenum. Refert Papias Quod vinum prius vocabatur venenum, sed postquam toxicum inuentum est, tunc illud vocatur vinum, istud venenum. **C**irca promissa occurrit dubium satis pulchrum. Utrum usus vini sit homini licitus, et idem de quolibet potu inebriante. Et videtur quod non, quia dicit *Ecclesiastes. ii. ca.* Cogitavi a vino abstrahere carnem meam ut animam meam ad sapientiam transferrem. Sed sine sapientia homo non potest saluari, ergo etc. quia Sapientia. vii. dicitur. Meminem deus diligit nisi qui cum sapientia habitat. Igitur necesse est homini abstrahi a vino. Secundo quod *Roma. xiiij.* dicitur. Bonum est non manducare carnem nec bibere vinum, sed cessare a bono virtutis est viciosum et illicitum. Tertio quia Hieronymus dicit, vinum cum carnibus post diluuium est dedicatum. Christus autem venit in fine seculorum. Ideo extremitatem traxit ad principium, ergo tempore legis christi est illicitus vini usus. Ad oppositum est *Apostolus. i. ad Thimo. v.* dicens. Noli adhuc aquam bibere, sed modo dico vino utere. Ad questionem respondet *Holgor super librum Sapientie. ca. ij.* dicendo. Quod se loquendo usus vini homini est valde licitus, potest tamen contingere quod alicui homini sit illicitus, vel ex conditione bibentis vel aliorum qui de suo facto forte scandalizarentur. Ex conditione bibentis, quia forte ex tali potatione perdit caput linguam et pedes de facili. Vel quia ex voto ad abstinenciam se astringit. Ad primum ergo dico quod licet hoc sit perfectionis et consilii, non tamen usus vini, ideo est illicitus. Aliter dupliciter quod sapientia est duplex. Una que a deo infunditur. Alia per studium et doctrinam acquiritur. Et certe respectu prime disponit abstinentia a vino, respectu secunde

de non. Ad secundum dico quod *Apostolus* prohibet solum romanis conuersis ad fidem quod nec carnibus nec vino utantur in scandalum christianorum de nouo conuersorum. Ad tertium dico quod Hieronymus vult dicere quod christus a vino retrahit tanquam ab impedimento perfectionis si excessiue sumat. Nos igitur fratres potius de illo vino potius se gratie christi copunctionis et deuotionis sumamus, et vinum diaboli simpliciter malum abijciamus. Quatinus vino materiali temperate videntes ad vinum sempiternae fructuosis pueniamus. Ad quod nos perducatur iesus christus.

Dominica secunda post octauas Epiphanie. I. Sermo XXII.

Quoniam descendit
Ceter iesus de monte. *Matth. xiiij.*
 et *Marci. i. Luca. vi. cap.* In
 hac dominica recolit mater sancta ecclesia duo magna beneficia humano generi per christum impensa, scilicet beneficium curationis lepre et paralitici. Quas duas passionis et infirmitates christus miraculose in duobus hominibus perfecte subito in uerbo curauit, significans per hoc quod si nos deuote ad ipsum clamauerimus, exemplo istorum ab omnibus infirmitatibus mentis nostre curari merebimur. In figura beate marie sorore moysi que propter murmur a domino percussa fuit lepra, clamans ad dominum sanata est. *Num. xij.* Sic debet facere anima lepra peccati infecta, dicitur *Psalmo.* Ad dominum cum tribularer clamauit. In figura huius etiam *Naaman* syrus curatus est a lepra per lotionem in aqua iordanis, ad significandum quod nos curari uolentes a lepra peccati, debemus lauari in aquis lacrimarum, et hoc septies, id est, omni tempore uite nostre. Magna ergo confidentia datur hodie peccatoribus quos deus paratus est ab omni infirmitate mentis curare, si et dum ad eum deuota humilitate recurrant, exemplo istius leprosi de quo ita dicit euangelium. **A**u descendit iesus de monte. **D**ic tertium hic. **S**uper quo vestre caritati aliquid dicere expediret. **C**eterum quia omnes fere infecti sumus lepra peccati, ita quod si dixerimus quod peccati non habemus, nosmetipsos seducimus, et uerum

Dominica secunda post octa. epi.

tas in nobis nō est. *Joh. i.* Omnes enim peccauerunt et egent gratia dei. *Roma. v.* Ideoq; necessaria ē nobis gratia spūsancti p̄ quam corda nostra ab hac peccati lepra mundantur. Nam sicut dicit *Beda* super illo *Joh. ix.* Petite et accipietis. Si interiora vestra spiritus dñi rectus nō impleverit. cor mundū vnde sit non habet. Unde dominus testatur q̄ pater dabit spiritus bonum petentibus. p̄fecto vt ostendat q̄ qui et seipis mali sunt p̄ acceptas spiritus sancti gratiā boni effici possunt. *Dec. Beda.* Ue igitur gratiā spiritus sancti obtinere mereamur matrē gratie lacremus dicentes ei voce ame na *Aue gratia plena.* In euangelio p̄sentia tria describunt. Primum est leprosi p̄ christū mundatio. ibi. cū dicitur. Lum descendiſset iesus. Scdm̄ ē scriu centurionis & paraliſi curatio. ibi. cū autem introiſſet capharnaum. Tertium est gentiliū ad xpm̄ conuersio et iudeoz reprobatio. ibi. dico autē vobis.

Dico primo q̄ in verbis euāgelij d̄scribitur primo leprosi p̄ xpm̄ mundatio. cum dicit. Lum descendisset. Pro quo sciendum q̄ ista mundatio facta est primo anno p̄dicationis xpi. Christus enī cōuocatis apostolis suis quadā vīce ascendit in montē thabor. qui mons est in syria. vel fm̄ alios in galilea. et ibi eleuatis oculis in discipulos docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu. Cui etiam sermonē interseruit orationēz dominicā scz pater noster. vt dicit magister in *Scolastica historia.* Quo sacrosanctus discipulos de illo monte ad p̄dicandum per iudeam t̄m̄. prohibens eis ne intrarent ciuitates gentiū nec samaritanorum. Et deinde descendens de illo monte occurrit ei leprosus in turba que sequebatur xpm̄ ab illo monte scdo miliario a capharnaum. Iste igitur leprosus cepit clamare ad xpm̄ dicens. Dñe si vis potes me mundare. Et rangunt hic plura circa istā mundationē. Primo locus q̄ in descensu montis. Scdo p̄sone corā quibz. q̄ in p̄sentia turbatum. Tertio grauitas morbi. Ecce leprosus. Quarto deuotio & humilitas infirmi. veniēs adorabat. Quinto deuota oratio & supplex deprecatio. Dñe si vis. Dicit ergo. Cū descendisset iesus de monte scz post cōpletum sermonem corā disci-

pulis in monte factū. Secute sunt eū turbe multe. Diuersi ex causis diuersis christum sequebant. fm̄ *Orige.* Quidā ex deuotione p̄pter sanctitatē sue vite et doctrine. vt *Magdalena.* *Johāna.* & alie sancte mulieres. Aliq̄ ex curiositate vt viderent miracula & audirent noua. vt simplices iudei. Aliq̄ vt insidiarent vt pharisei. et aliq̄ vt ab eo curarentur. sicut infirmi. de quibus erat vnus iste de quo dicit hic. Ecce leprosus. *Uersus.* *Uorbus.* signa. cab. blasphemias fuere. *Causa.* cur dñm turba secuta fuit. Sic multi hodie vadunt ad p̄dicationem. non vt edificentur sed vt nouitates audiant aut vt in sermone sacerdotes capiant & calumnient. sicut pharisei. q̄ miserunt ad xpm̄ vt caperent eum in sermone. Sed audierunt eis dici *Quid me temeratis hypocrite.* Sequitur. Ecce leprosus veniēs adorabat eū. In *marco* habet q̄ venit genu flexo. Et in *Luca* habet q̄ p̄cidens in faciem suā rogabat. In q̄ ostenditur p̄fectio sue humiliationis & deuotionis. Quid autē dixerit aut quō orauerit sequitur dicens. Dñe. ecce p̄fessio veritatis. si vis. nō peto simpliciter q̄ eū mūder. sed hoc posuit in eius voluntate. Ergo iste leprosus confiteſ in xpo posse. quia dñe potes. Deprecatur velle. Si vis. Supponit necesse. me mundare. *Sapie. xii.* Subest tibi posse cuz volueris. Et sic p̄z q̄ iste leprosus habuit magnā fidē de xpo & deuotionē ad xpm̄. *Uñ Orige.* in *Dmel.* ex p̄sona istius leprosi dicit. Tu q̄ digne adorasti q̄ merito coleris. te ego vt dñm adoro. ideo q̄ dñm dico. Per te enī omnia facta sunt. ideo si vis potes me mūdere. Voluisti vt hec imūdissima lepra sup me veniret. siue p̄pter mea peccā. siue p̄pter tuā prudentiam. vt mirabiliter me mūdās magnificeris. oīa dispensanter & prudenter facis. & salutē largiter tribuis. Siue ḡ hāc leprā p̄pter peccā mea portauit. dimittes culpas meas mūdā me. Siue p̄pter tuā prudentiā. mirabiliter me mūda vt ab omibz magnificeris. Dñe ḡ si vis potes me mūdere. Nō dubito. nō falloz. nō dico sicut ille q̄ filij sui salutem deprecabatur dicens. Si quid potes adiuua me. sed scio quia omnia potes. ideo q̄ non potentiam peto. non fortitudinem quero. has enim scio esse in deficientes sed tantū voluntatem tuam deprecor. Si vis

ergo potes me mundare. mihi ad benefici-
cium. tibi ad laudes. videntibus autem ad
miraculum et ad proficiendi doctrinam. **Hec**
Origenes. Deinde sequitur curatio. **Un-**
de dicit. Et extendens manum iesus dixit.
Uolo. Mundare. **Sicut** christus potuit
set curare unico verbo sicut confitetur cen-
turio infra in euangelio. tamen apponit ma-
num. quia humanitas christi erat quasi or-
ganum seu instrumentum ipsius diuinitatis.
Et ideo sicut artifex operatur median-
te instrumento. sic virtus diuina in christo
per applicationem humanitatis aliqua fa-
ciebat. ut eam tanquam coniunctum instrumen-
tum diuinitatis declararet. **Sed** contra.
Fuit in lege prohibitum tangere leprosum.
ergo christus contra legem fecit. **Leuit. xiiij.**
Christus autem non venit soluere legem
Matth. v. Respondeo. prohibitum fuit illi qui
non potuit curare. sed non illi qui potuit.
Unde helias et helizeus tangendo lepro-
sos non peccauerunt. **Similiter** nec christus.
Et de helia et helizeo habet. **iiij. Regu.**
iiij. Et. iij. Regu. iij. **Et** iste tacet nec-
cessarius fuit propter multa. **Im** **Borram**
super Luca. **Primo** propter exemplum hu-
militatis. scilicet ut doceret nullum propter ma-
culam corporis esse spernendum. **Et** hoc est
contra illas delicatas diuitias que dedignatur
manibus anulosis et ornatis tangere in-
firmos in hospitali. **Contra** quas **Aug.** in
libro de vita christiana multum inuehit. **con-**
fundens eas non ut christianas sed peio-
res paganas. **Secundo** fecit hoc christus pro-
pter destructionem heresis manicheorum
Tertio propter ostensionem sue potentie per
quam tulit istius leprosi contagium. **Quar-**
to propter manifestationem temporis gra-
tie et cessationis legalium. **Un** licet christus
aliter curare potuit. non tamen aliter decu-
it ex causis predictis. **Dicit** ergo. extendens
manum. quod fuit liberalitatis contra aua-
ros. qui habent manum curtam. breuem et ari-
dam. **Non** sic christus qui manum suam aperu-
it inopi. **Proverb. vlti.** **Tertio** quod fuit hu-
militatis contra superbos. ut dictum est. **di-**
cens. **Uolo.** contra inuidos qui nihil boni
volunt. **Mundare.** quod est potestatis con-
tra incredulos. **Et** est hic imperatiuus. id
est. munderis. vel sis mundus. ut sint due
constructiones. **Et** confestim mundata est

lepra eius. **Quia** ipse dixit et facta sunt om-
nia. **Augustinus** dicit hic. **Nihil** mediuz in-
ter preceptum eius et opus. **Mundata** est
lepra festinater. quia confestim. totaliter.
quia mundata. non tamen diminuta lepra eius.
id est. tam nobilis viri qui sic magnifice
credit. plenissime confitetur. et fiducialiter
accedit. **Unde** **Origenes.** **Magnifice** credis.
magnifice et mundaris. plenissime confiteris.
plenissime et iustificaris. **Deinde** sequitur
mandatum triplex. **Primum** fuit ut taceret mi-
raculum. **Secundum** ut publicaret sacerdotibus
mundationem. **Tertium** ut offerret munus
in testimonium. **De** primo dicit. **Dixit** ergo
et iesus. **Unde** nemini dixeris. scilicet mi-
raculum factum. **Istud** christus fecit non sine
magno mysterio. **Sed** diceres. tamen
Thobie. xij. dicit. **Opera** dei reuelare et co-
fiteri honorificum est. ergo non est prohiben-
dum. **Ad** quod respondet. quod preceptum quod-
dam est obligans ad faciendum. **Sicut** il-
lud **Exodi. xx.** **Dono**ra patre. **Et** hoc est p-
prie dictum preceptum. **Aliud** est temprans
ad probandum. et hoc est improprie dictum.
Ut illud **Benef. xxiij.** **Tolle** filium tuum et
acer offer mibi illum in holocaustum. **Ter-**
tium est preceptum docens ad sciendum. ut hic
Unde istud non obligat ad faciendum. sed in-
struit ad aliquid cognoscendum. et sic fuit
hic preceptum non simpliciter prohibens actu
sed aliquid circa actum. **Unde** per hoc christus
docuit nos ut beneficia que facimus
non diuulgemus sed subtrahamus. et hoc
ut abstinemus a mercede humane et vane
glorie. **Secundo** christus hoc fecit pro-
pter facti sufficientiam. quia ita euidenter erat
miraculum ut non esset necesse sermonem
etare quod opere premebat. **Tertio** pro-
pter credentium sponte maiorem utilita-
tem. **Unde** hic glosa dicit. **Non** imperatur
silentium. sed quia meliores reputabat qui
sine spontanea magis quam qui speratis be-
neficijs credidissent. **Secundo** preceptum il-
li dicens. **Uade** ostende te sacerdotibus.
Istud fecit christus propter plura. **Primo**
propter legis preceptum. **Nam** **Leuitica. xiiij.**
dicebat. quod nullus debuit mundatus relictus
tui ad comunem habitationem hominum
nisi prius iudicaret mundatus per sacerdotis
iudicium et fieret pro eo oblatio. **Id** dicit. **Ua-**
de ostende te sacerdotibus. **Fecit** ergo christus hoc
propter legis approbationem quam pro illo tempore

Dominica secunda post octa. epi.

bona erat. Secundo propter potestatis manifestationem. ut ostenderet se posse quod lex non posset. Tertio ut haberet testes miraculi. Quarto propter ipsorum utilitatem ut videres crederent et saluarentur. Quinto propter honorem sacerdotibus impendendum. Sexto propter mysticam doctrinam ut innueret quod ad spiritualem mundationem necessarium est officium sacerdotis in susceptione sacramentorum. Et sequitur. Et offer munus quod precepit moyses in testimonium illis. Istud habetur Leviticus. xiiij. Et glosa dicit super Lucam. Offerrebant totam panem et duos turtures et sextarium. id est. duas libras olei. Sed Leviticus. xiiij. dicit. quod erant duo agnuculi immaculati et omnis annicula absque macula. et tres decime simile et olei sextarium. Sed hoc fuit oblatio diuinitus. illa autem pauperum. Sed contra. Christus venit ad euacuandum legalia. ergo non debuit ea precipere. Responso. Non prius debuit auferri signum omnino quam confirmatum esset. signatum. id est. donec corpus christi fuisset glorificatum. et ideo a resurrectione domini legalia quantum ad ceremonias cessare debuerunt. non autem ante. In testimonium illis. id est. in testimonio ipsorum mundus habeatur. ut si forte velint te postea expellere. obicias eis. quia a te munera intra legis preceptum receperunt. **C**irca mundationem leprosi tria sunt notanda spiritualiter. Primo quod significat iste leprosus. Secundo quod sunt necessaria ad mundationem lepre spiritualis. Tertio quis sit modus mundationis eius. De primo sciendum quod iste leprosus significat genus humanum. Leprosus siquidem est turgidus per superbiam. Hieremias. xiiij. Putrescere faciam superbiam. Rabidus per inuidiam Zacharias. xiiij. Oculi eius contabescunt. Repidus per accidiam Apocalypsis. iij. Urina calidus es aut frigidus. sed quod tepidus es. Calidus per auariciam Ecclesiasticus. xxiiij. Anima calida quasi ignis ardens. Putridus per gula. Michaeus. ij. Propter immundiciam eius corrumpet putredine pessima. Turbidus per iracundiam. Psalms. Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius. Feidus per luxuriam. Isaia. xxiiij. Et cadaueribus eorum ascendet fetor. Et bene luxuria propter suum pragium significat per lepram. Primo quod corpus deturpat. I. Corinthios. xij. Qui fornicat in corpus suum peccat. Secundo quod sitam et ardorem concupiscentie generat. Est

enim malum istud tale quod non potest illud odire stomachus saturatus. ut dicit Hieronymus. Tertio quod appropinquantes inficit. Ecclesiasticus. xiiij. Qui tetigerit picem. coinquinabitur ab ea. et ideo in ciuitatibus bene ordinatis leprosi de ciuitatibus pelluntur. Et per istum modum lupanaria deberent extra ciuitates collocari. Quarto quod membra consumit et vastat. scilicet oculum intelligentie. Aures obedientie. Nares discretionis. Capillos deuotionis. Manus bone operationis. Barbam fortitudinis supercilia sancte indignationis. pedes sancte affectionis. lingua orationis et predicationis. Ideo. I. Corinthios. vi. dicit. Fugite fornicationem. Et sic patet de primo quod significet ista lepra. De secundo que sunt necessaria ad mundationem. Sciendum quod tria. Primum est mentis humiliatio. Unde dicitur in Luca quod procidens in facie adorabat. Et hic dicitur quod veniens adorabat. quod omnia denotant humilitatem per quam homo mereatur gratiam. Iacobus. iij. Deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Hoc est contra nostrates qui in ecclesia stant erecti ut statue et columne. cum tamen in nomine iesu omne genuflectatur. ad Philip. ij. Isti timent puluerem caligari. et non timent fordes aniarum. ut dicit Augustinus. in libro de sermone domini in monte. Secundum est deuota supplicatio. Unde in Luca habetur. Rogabat eum. Mattheus. xxiiij. Omne debitum dimisi tibi. quoniam rogasti me. Tertium est confidentia de diuino auxilio in eo quod dicit. Domine si vis potes me mundare. quasi dei non dubito de potestate sed de voluntate. Et si enim tu omnipotens. ego tamen indignus. Istam formam conditionalis orationis deberent seruare oratores. maxime postulantes temporalia. que non nisi sub conditione sunt petenda. scilicet inquatum deseruiunt necessitati temporali et saluti. ut dicit Augustinus. ad probam de orando deum. Ista enim est ordinata oratio quando ea que principaliter respiciunt salutem simpliciter petimus. ea vero que nescimus quomodo aut qualiter saluti deseruiant sub conditione petimus. dicit sanctus Thomas secunda secunda contra illos qui petunt temporalia. siue vtilia sint ad salutem anime. siue non. cum tamen Paulus reprehensus est quod petebat amoueri a se stimulum qui sibi fuit vtilis. II. ad Corinthios. xiiij. Sic patet secundum scilicet que sunt necessaria ad mundationem.

Q De tertio q̄s sit modus mūdatio/
nis spiritalis ex parte xp̄i. Et patz q̄ iste
modus p̄sistit in quattuor. Primū est pa/
rara largitas misericōdie. Un̄ extēdit manū su/
am. Proverb. j. Extēdi manū meā et nō
fuit q̄ aspiceret. Scōm est infusio gratie.
ibi. retigit eum Apocal. iij. Ego sto ad osti/
um et pulso. Tertium est desiderium salutis hu/
mane. j. Thimo. ij. Vult omnes homines sal/
uos fieri. Quartum est remissio culpe. ibi.
mūdare. Ezech. xxxvj. Effundā supervos
aquā mundā. et mūdabimini. Sed qz pa/
rū valeret mūdatio anie a peccato. si non
adhiberet cautela in futurū. ideo ponunt
h̄ q̄tuor cautele peccatorū. Prima ē cōtri/
tio seu dolor p̄petuus de pctō. quorrens
enim hō recordabit̄ peccati p̄petrati et iam
dimissi vt statim doleat. Un̄ dicit. Confe/
stum discessit lepra. Scōda est erubescētia
de peccato vt illud occultet. et nō publicet
alijs. Un̄ dicit. Remini dixeris. contra illos
de q̄b̄ dicit̄ Isa. Peccatū suū sicut sodo/
ma p̄dicauerunt. Tertia est pctā p̄ p̄fessioez
manifestatio. Un̄ dicit. Glade oñde te sa/
cerdōnib̄ Jaco. v. Cōfitemini alterutruz
pctā vestra. Quarta est satisfactio. De q̄ di/
citur. Offer munus tuū. scz tortam panis
audiendo verbū dei. q̄d est panis anie. du
osturtures scz p̄seuerantiā duplicis casti/
tatis scz corpis et anie. sextarium olei in sex
operib̄ misericōdie et pietatis. Et ponitur hic
pulcher modus p̄fessionis. Debet eni cō/
fessio esse p̄mo spontanea. nō coacta. Un̄
dicit. Glade. q. d. non expectes q̄ veniat ad
te p̄sbyter in agone Eccl. xxij. Viues et sa/
nus p̄stiteris. Ps. Voluntarie sacrifica
bo tibi. Scōdo debet esse nuda et apta. non
palliata ad excusandas excusatiōes in pec/
catis. Propter qd̄ dicit. Dñe. non inuolue.
Prover. xxvij. Qui abscondit scelera sua
nō dirigetur. Tertio debet esse p̄pria. ideo
ad dif. te. nō aliū. Sicut fecit adam Gen.
ij. imponēdo culpā eue. Eccl. iij. Nō con/
fundaris cōfiteri pctā tua. Quarto debet
esse sacramentalis. vñ dicit. sacerdoti. nam
laico facta nō est sacramentalis. licet habe/
at speciem sacramēti. cū laicus absolueret vel
ligare nō possit. Quinto debet esse satisfac/
toria. Un̄ dicit. Et offer munus. i. satisfac/
tōria. Sexto vt sit ordinata nō cōsu/
sa. Ideo dicit. q̄d p̄cepit moyses. Debet ei
penitens parere arbitrio discreti sacerdo

panis h̄ pulcherrimus affari

tis iuxta p̄ceptū scripture. vñ de p̄na regu/
lariter danda ē fm̄ canones. nisi aliud sua/
deat necessitas. de quo de p̄na. Et t̄m̄ de
primo principali.

Dixi secūdo q̄m scōda parte
euangeliū descri/
bitur serui Lenturionis a paralisi cura/
tio. Unde sequit̄. cū introisset capharnaū.
Ponunt̄ hic tria. Primo petio centurio
nis fidelis et deuota. qz accessit. Scōdo p̄/
missio curationis a xpo. ibi. ego veniam.
Tertio effectus curatiōis. ibi. Dixit ielus
centurioni. Dicit ergo. Lū descendisset ie/
sus de monte. Hoc an statim factū sit. scz
qz post descensuz mōtis introisset caphar/
naum. incertū habet̄ fm̄ Aug. accessit ad
eum scz fide et desiderio. fm̄ Hugonē non
facie t̄m̄ se d̄ immaculato corde. fm̄ Dug.
Lenturio iste fuit gentilis et alienigena. et
erat centum militū princeps. positus a ro/
manis ad custodiā principalis ciuitatis ga/
lilee scz capharnaum. quia tota terra illa
subdita erat romanis. p̄pter quod iudei di/
xerunt pilato. Regem nō habemus nisi ce/
sarem. Sed cōtra Luc. vij. habetur. mi/
sit ad eum seniores. Respondeo fm̄ Au/
gusti. qz accessit et nō p̄sonaliter. tamen p̄/
nuncios. Est autē regula. Quod quis sa/
cie palium. per se facere videtur de reg. in.
libro. xj. Quod quis. Scōdo et si non acces/
sit corporaliter. tamen spiritualiter. Tertio
et si non accessit corporaliter. tamen per se/
niores et familiares christo legationē suā
misit. Dicit autē Lyrā. qz nō accessit perso/
naliter. quia gentilis erat. reputans se in/
dignum ad hoc impetranduz. sed misit ad
christum p̄ncipes indecoruz. vt dicit̄ Lu/
ce. vij. vt per eos curationem serui facerē
impetraret. et dicitur accessit ad eum Len/
turio. scilicet per amicos. Lenturio q̄ba/
bebat centum homies in armis sub se ad
custodiā terre ipsius. ne forte vellet cōtra
romanos rebellare. Iste autem Lentu/
rio auditis miraculis christi firmiter cre/
didit qz possit sanare filium suum qui erat
ei valde carus. vt dicitur Lu. vij. Ideo de
eius sanatione fuit sollicitus. Hoc est cōtra
malos dominos. qui statim vt suus egro/
tare ceperit derelinquunt eum in media
via. cum dicat sapiens. Seruus fidelis
sit tibi sicut anima tua. Ecclesiastici. xxvij.
Et ibidem. Quasi fratrem tracta illum.

Dominica secunda post octa. epi.

Et **Eccl. vii.** Seruus sensat? sit tibi dilect?
Sed iam qritur inter suos vt fidelis qis
inueniat. **2. Parb.** Quis putas est seruus
prudēs z fidelis. Deinde ponit ei? peticio
Domine puer me? iacet in domo parali-
cus. z male torquet. Quattuor exprimit i
ista petitione. Christi potentia. Dñe. serui
impotentia. iacet in domo. infirmitas ma-
gnitudinē. paraliē. magnitudinis angu-
stiam. male torquet. Dicit g dñe. scz q viui-
ficas z mortificas. **1. Re. i.** Puer me? nō ab-
erat sed a familiaritate. z tra supbos do-
minos q seruos ptemnunt vt obnoxios.
iacer in domo nō expulsus de domo. z tra
inhūanos q pellūt i plateas eos. **1. Re. xxx.**
Dereliquit me dñs meus qz egrotare ce-
pi. **Et** nō leuiter infirm? sed paraliē. Pa-
ralis dicit a para qd est re. z lisis solutio. qsi
resolutio. z male torquet. Sed qre nō at-
tulit eum ad xpm sicut illi q submiserūt a-
lium p rectū. Respondeo qz credebat i ab-
sentia posse curare xpm. **Uñ** **Orige.** Non
est opus dñe omnia vidēti. Sequitur xpi
pmissio cū dicit. Ego veniā z curabo eum.
Pulchrū verbū ad zfusionē medicorū qui
ad paupes venire dedignant. z si veniunt
ex tūc nō nisi p̄trato p̄cio. ad dimites aut
currūt irrequiriti. Sed qre dicit. veniam.
cū nō eum solo verbo in absentia curauit.
Respondeo qz fecit ppter hoc. **Primo** vt fidē
in eo suscitaret. qz diceret. nō sum dign? zc.
Seco vt zfunderet superbiā diuitū qui
ad paupes in necessitate descendere dedi-
gnant. **Uñ** **Beda** z glosa dicunt qz xps ad
filiū reguli descendere noluit. vt dicit **Johā.**
iiij. ne diuitia s honorare videret. hic vero
se iturū pmissit ne seruile conditionē sper-
nere videret. **Uñ** aut xps esset in viā misit
centurio nūcios obuam ei vt dicit **Luc. vii.**
dicens. Dñe nō sum dignus vt intres sub
tectū meū. Non dicit palaciū. aulā. curiaz.
vel thalamū sed tectū. licet esset princeps.
Hoc aut dicit qz gentilis erat vnde time-
bat puerfari xpo. qz iudeis abhominabi-
le erat comedere z bibere cū gentilibus. et
enā intrare domos eorū. vt dicit **Actu. x.** Et
forte ideo fm **Rabanū.** qz gentilis erat. et
idola i domo sua habebat. **Et** ideo ex hu-
militate christū a domo sua repellebat. ti-
mens ne aliqd in domo sua esset qd oculos
xpi offenderet. z in h xpm credebat esse de-
um z omnia scire. **Uñ** **Aug.** Dicendo se

indignū prestare se dignū. Sed tñ dicit dñs
bo. firmiter credebat qz absens solo verbo
seruū suū curare poterat. ppter h dicit. dic
verbo tñ z sanabit puer meus. **A**redit
enī qz dei dicere eēt facere. iuxta illud. **Ipe**
dicit z facta sunt. **Et** h pbat p simile per se
dicens. **Nā** z ego hō sum sub p̄ate cōstitu-
tus. scz p̄sidis vel impatoris. q. di. **Si** ego
qz purus hō sum sub alio positus z habeo
potestātē in seruos. qz mihi obediūt ad vo-
luntatē. multo magis tu qz nulli es subdi-
tus. z omnes tibi subditi sunt. **Uñ** ex h ar-
guit qz possit angelis imperare vt sanaret
filiū eius. **¶** Sed ztra. cū xps suffi-
ceret sine dño curare nō debuit dicere. dic
verbo. Respondeo qz nō dicit ex infidelita-
te sed ex discretione. scz qz alij scirent qz a
xpo curatus esset. z sic ad fidem ei? puoca-
ret. **Uñ** dicit. **Nā** z ego homo suz scz fra-
gilis. sub potestate cōstitutus. habēs sub
me milites. z dico huic vade z vadit. qntū
ad negociū implendū in absentia. **Et** alio
antiqua grāmatica est. i. alij veni et venit.
quantū ad officiū implendū in presentia.
z seruo meo fac h z facit. multo ergo magis
tu hoc potes facere. **A**udiēs aut iesus mi-
ratus est. audiēs scz verba centurionis ex
pressiua tante fidei vt dicit **Lyra.** qz subve-
lamento carnis agnouisset excellentiā di-
uinitatis miratus est. **¶** Sed di. Quō in
xpo fuit admiratio que surgit in homie ex
alicui? incogniti z insoliti inspectiōe. **Chri-**
stus aut ab instanti p̄ceptiōis fuit plenus
sapiētia. nec aliqd de nouo agnouit. ideo
videt qz in xpo nō fuit admiratio fm rem sz
tñ fm apparentiā. qz ad modū se admirātis
habuit. nec fuit ibi falsitas. qz hoc fuit ad
designandū aliqd verum. scz fidē centurio-
nis z infidelitatē iudeorū. **Sed** verius di-
cit **Lyra** qz in xpo fuit vera ammiratio. ad
ostēdendū veritatez humane nature. **Ad**
cuius euidentia sciendū qz in xpo ponitur
duplex sciētia. **Una** diuina qz est eterna. et
fm hoc nō potest esse ammiratio. qz nihil de
nouo cognoscit. **Alia** humana z creata **Et**
hec est duplex. **Una** visiōis rerū in verbo
qz aīa xpi ab instanti p̄ceptiōis cognouit
omnia in xpo que cognoscit p̄bū noticia vi-
sionis z hec sunt omnia qz hnt esse fm quā-
cūqz dñam t̄pis. cuiusmodi sūt p̄ntia p̄teri-
ta z futura. z iō fm hāc sciam nō fuit amira-
tio i xpo sic nec inouatio. **Alia** ē scia in xpo

qua cognoscit in proprio genere res. Et hec est duplex. vna habitualis. et in illa non est aliqua nouitas. quia ab instanti conceptiois anima christi fuit perfecta omnibus habitibus omnium scientiarum. Alia experientialis. sicut aliquis habens habitum scientie per doctrinam experitur per intuitionem rerum in effectu. Et isto modo in anima christi aliquid erat de nouo cognitum. et sic ex inspectione illius hoc modo incogniti prius. poterat in ipso de nouo ammiratio causari. Et sic fuit in proposito. Et sequitur. Et sequentibus se dixit. scilicet discipulis. Amen dico vobis. non inueni tantam fidem in israel. i. in populo iudaico. quia licet aliqui de iudeis firmiter crederent. ut discipuli eius. tamen principales eius non crederunt. et ideo concludit saluator. Amen dico vobis. non inueni tantam fidem. i. fidelitatem id est tantum signum fidei vel tantam fidei facilitatem. scilicet in credendo secundum **Horra**. Sed contra. Maior fuit fides in dauid et alijs de tribu israel. quia cum hoc habuerunt cum fide prophetarum. Respondeo quod non loquitur de omnibus descendebat de israel. sed tamen tunc presentibus. secundum magister in scolastica historia. **S**ed **Horra** dicit quod notat dicit. non inueni. scilicet antea. et per hoc excludit beatam virginem. quae fuit de israel. primum. et ideo non dixit non inuenio modo. sed non inueni prius tantam fidem in iudeis quantum in gentilibus. licet in paucis inueniam. sicut dicimus. Nemo est in hac domo. cum tamen sint aliqui ad quos loquimur. ita in apostolis licet fuit fides perfecta. non tamen ita facilis sicut in istis. et sic quantum ad facilitatem profertur etiam apostolis. Et patet hoc ex eo. quia **Jairus** archisynagogus iudeorum petens pro filia dixit. veni antequam moriatur filia mea. Et **martha** licet dilexerit christum. tamen dixit. domine si fuisses hic. Et ita presentiam solum operabat. Sed dicitur quare non ita laudauit fidem leprosi. de quo habet **Matth. viii**. sicut ihesus. Respondeo ideo. quia ille iudeus erat et ex prophetis instructus. et ideo merito credere debuit. Ille vero tanquam gentilis non. Unde **Ariso**. ponit quod sicut in modico frumone sapientie plus laudat rusticus quam philosophus. ita factum est hic.

Dixit tertio quod in tertia parte describitur gentilius ad fidem conuersio. et iudeorum reprobatio. Unde sequitur. Dico autem vobis. Accepta

occasione ex fide huius gentilis predicat hic christus conuersionem gentiliu et reprobationem iudeorum. Tangit autem hic quatuor. Primo conuersorum numerositatem. quia multi. Diuersitatem ab oriente et occidente. viam qua veniant ad gloriam. quia recumbent. dicit ergo. Dico autem vobis. quia multi ab oriente et occidente. **Glosa. i.** ab omni parte venient ad fidem. **Isa. lx.** Filij tui de longe venient. Et hoc est quod scriptum est **Joh. x.** Et alias omnes habeo que non sunt ex hoc ovili etc. **Haymo.** Ab oriente veniet qui statim illum minari transeunt. ab occidente qui persecutores usque ad mortem tolerauerunt per fide. Vel ab oriente venit qui ab infantia deo seruit. ab occidente qui in decrepita etate ad deum conuertitur. Et recipient. non carnaliter. i. centes sed spiritualiter requiescentes. non temporaliter potantes. sed eternaliter epulantes cum abraam. qui secundum **Diero**. fuit pater gentium per fidem credendam. **Isaac** et **iacob** ab eo descenderunt. **Istis** autem tribus facta est promissio terre sancte. per quam terra celestis intelligitur. **Filij** autem regni. i. iudeorum. vel filij regni vocatione vel electione. promissione non consecutione. nomine non re. qui per regnum consequendo facti fuerunt. sed se indignos reddiderunt. ideo eiciuntur a facie et visione dei in tenebras exteriores. scilicet gehennae. quia in se habent interiores. Interiores tenebre dicuntur cecitas mentis. exteriores vero nox damnationis. secundum **Grego.** Et **Diero**. dicit. Ideo dicuntur exteriores. quonia qui a deo expellitur foris amittit lumen. Quid ibi passuri sint ostendit. ibi erit steris et stridor. Per methaphoram loquitur. secundum **Haymo**. nem. solent enim oculi ex fumo coacti lacrimas educere. dentes vero ex nimio frigore solent stridere. Ostendit ergo quod reprobis in inferno calorem intolerabilem et frigus sustinebunt. secundum illud **Joh. xxviii**. Ibunt ab aquis nivium etc. et per hoc **Diero**. arguit. quod erit ista resurrectio corporum. propter passionem membrorum et ossium. **Rabanus** autem dicit quod etiam hic significat indignatio affectus quem mali habebunt seu impenitentes. ut dicitur **Sap. v.** Et sic stebunt super se. **Utrius** autem ille stectus sit corporalis. dicendum est secundum **Horra** quod non. quia cum pena illa sit eterna. per consequens lacrimae ille in infinitum resoluerentur. et excederent quantitatem maris. Item ex quo tunc non erit motus celi. p.

causa boz nō immitēdo culpā sed subtra-
hendo grām. Tertiu scz ordinare culpā p
penā. scilicet vult z facit deus tanq̄ yniversal
p̄uisor. q̄ malū culpe de se ordinat p penā.
ne aliqd̄ maneat deordinatū. Itē d̄r deus
diligere oīa. qz oībz vult bonū. nō tñ quod
cūq̄ bonū. z ideo malos dicit odire. qz eis
nō vult vitā eternā. qua indigni sunt ppter
demerita ipoz. Ad tertiu dicendum q
fm Tho. sup. iiii. smaz dist. cly. q̄ cū ignis
inferni sit corporatus. notū est aīas igne il
lo torqueri. cū ibi nō sit alius ignis. Nam
fm Greg. in li. dyalo. Ignis infernalis ē
locus aīaz dānatarū. z vt ē instrumentū
diuine iusticie vindicans detinet aīas in
ipō locatas vt exire ab eo non possint nec
suā exequi voluntatē. sed ibi q̄si ligate z in
carcere ppetuo tenent. z ita ille ignis fm h
est aīabz notū. z sic aīa detinet se detinētē
sentiens. z sibi notū videns. ab ipō igne p
hunc modum cruciat. Et est rōnabile. vt
sicut aīa peccando corporibz rebz se subdi-
dit. ita corporali igne q̄ inter corpa summe ē
actū cruciet. z sic pater solutio.

Quinta scda post octauas epiphanie. II.
Sermo XXIII.

Ecce leprosus ue

niens adorauit eū. Parth. viij.
Magnus p̄ Aug. sup. Job. z
etiā sup. eplam. j. Thimo. j. ondens causaz
aduentus xpi de celo ad terrā dicit in bec
p̄ba. Nulla alia causa veniēdi xpo dño fu-
it. nisi p̄ctōres saluos facere. tollere mor-
bos. tollere vulnera nulla erat causa me-
dicine. Venit ḡ de celo magnus medicus qz
p totū munduz vbiq̄ iacebat egros. Dec
ille. Vult dicere Aug. q̄ ex q̄ tanta fuit in-
fectio in mūdo p̄ctōrū. q̄ nullus eā curare
potuit. necesse fuit venire illū magnū me-
dicū xpm q̄ sanat om̄s infirmitates n̄as.
Ad h̄ igit on̄dendū xps multos voluit cu-
rare corporaliter vt significaret se eos velle
z posse mū dare z curare spūaliter. De q̄rū
numero curauit istū leprosus. De quo d̄r.
Ecce leprosus zc. In q̄bz bis tria dicunt̄
de isto leproso que sunt necessaria cuilibet
p̄ctōri volenti a xpo curari spūaliter in aīa a
p̄ctō. Primo nāq̄ describit̄ eius morbz de-
formis z cōragiosus cū d̄r. Ecce leprosus.
Secdo addit ei labor difficilis z stuosus
cū d̄r. veniens. Tertio notat ei deuotiōis

feruor multū copiosus cū d̄r. adorauit eū.
Dixi primo q̄ in sbis p̄. A
missis d̄scribitur
huius infirmi morbz deformis z cōragio-
sus cū dicit. quia leprosus. Itē leprosus
significat hoīem peccati lepra infectū. et h̄
ppter plures causas. Et pmo i genere. Pri-
mo enim p̄ctm̄ aufert homini manū et pe-
des. i. bonas opationes z affectiōes. Quid
Judiciū. j. legitur q̄ Adonibesech amputa-
uit. lxx. regibz similitates pedū z manūz.
Adonibesech inrerpratur fulgurans. z si-
gnificat diabolū. q̄ tanq̄ fulgur cecidit de
celo Lu. x. Itē ḡ amputat manū et pedes
vt nō pcedant in opationes bonas nec in
affectiōes sc̄as. nec solū pedes z manus
sed z aures ne legē dei audiant z obediāt.
Nares ne odores xpi sentiant. Et d̄reuter
totus hō maculat. ita vt sit inep̄ ad offe-
rendū dño. Leuit. xxiij. d̄r de hostia. Om-
nis macula nō erit in ea. Et ideo d̄r morbz
generalis. qz oīa corrumpit in hoīe. Sed
tñ diuersimode. z fm h̄ varia sunt eius si-
gna pur d̄r. Leuit. xxiij. Mā q̄busdā est mu-
tatio coloris in carne v̄l pilis. et significat
accidiosos. qz mutat cor z variāt. Intra il-
lud. Vult z nō vult piger. Treno in. Quid
mutatus ē color optimus. In q̄busdā est in-
flatio cutis p̄ sup̄biaz Job. xv. Quid te ele-
uat. In q̄busdā est corrosio carnis sine de-
pressio p̄ corrosiōne musculoz. z significat
inuidiā q̄ corrodit z cōsumit. Prouer. xxiij.
Putredo ossiū inuidia. Quarto in q̄bus-
dā est ruptura cutis. z significat iram. q̄ fa-
cit furores cordis erumpere extra in opus
vel sbū malū. Prouer. xvij. Spiritū ad-
irascēdū facile. q̄s poterit sustinere. Quin-
to in q̄busdā apparet vlcus. z significat lux-
uriam. q̄ puenit ab intrinseco Jac. j. Vnus
q̄sq̄ tēptat a cōcupia sua. Sexto in q̄busdā
apparet vuln̄ cōbustiois. z significat auarici-
am Michae. vi. Abucignis i domo im-
pū zc. Septio in q̄busdā apparet fluxus car-
pilloz. z significat gulā q̄ cōsumit bona tpa-
lia. vt ptz in filio pdigo Luc. xxi. Sed ille
species curant septē britudinibz. Cū xps
postq̄ pdicauit de eis in monte descēdit
curauit istū leprosus sub mōte. vt daret in-
telligi leprā peccati posse curari illis britu-
dinibz. Supbia curat enī paup̄rate spūis.
id ē humilitate. Accidia. luctu deuotiōis.